

Román-magyar-szerb koprodukcióval kezdődött el a Temesvári Eurórégiós Színházi Találkozó

A jövőbe tekintés TESZT-je

A kettősségek fesztiváljának tűnik a tizedik születésnapját ünneplő Temesvári Eurórégiós Színházi Találkozó (TESZT), amely vasárnap este az EXIT című koprodukcióval kezdődött.

Elő pillantásra úgy tűnik, a kettősségek fesztiválja lesz az idej, tizedik alkalommal sorra kerülő, a Csiky Gergely Állami Magyar Színház által szervezett, május 28-ig tartó Temesvári Eurórégiós Színházi Találkozó (TESZT). A vasárnap esti megnyitón egyrészt elhangzott, hogy a jubileumi évfordulónak köszönhetően, de számos előadás tematikáját illetően is összekapcsolódik az emlékezés és a jövőbe tekintés. A fesztivál érezhető módon kinötte magát, nemcsak a 10. évfordulónak köszönhetően, de mintegy előrevetítve, hogy 2021-ben Temesvár lesz Európa kulturális fővárosa. A TESZT ennek ellenére nem „nőtte ki” a vendégzereket, nyoma sincs a naggyá vált fesztiválok némelyikére jellemző távolságtartásnak, felületességnek, sőt a temesvári találkozói igencsak melegen fogadja új ven-

FOTÓ: BIRÓ MÁRTON

Jubileumi TESZT. Az emlékezés és jövőbe tekintés jegyében zajlik a temesvári színházi seregszemle

dégeit. A vasárnap esti megnyitón Balázs Attila, a színház igazgatója külön köszöntötte az új látogatókat, és úgy fogalmazott: biztos benne, hogy a következő években visszatérő vendégként fogják köszönteni őket. A meleg fogadtatásnak része volt a meghívottaknak írt levél is, amelyből egyrészt kiderül, hogy hol találni a legfinomabb kávét vagy friss zöldséget és gyümölcsöt, ugyanakkor aktív részvételre, bekapcsolódásra hívja a TESZT-előket.

Aktív részvételre hívják a fesztiválozókat

Az interaktivitás ugyanis fontos része a fesztiválnak, a színház terének jó részét felkínálják a résztvevőknek, hogy tetszőlegesen használják azt. A visszatérők számára nem újdonság az emeleti előcsarnokban berendezett TESZT-fal, amelyen ezúttal az előző évek falaiból készült változat is látható, az üresen hagyott részekben pedig bárki meg-

oszthatja gondolatait, élményeit, kérdéseit, találkozásait. Az emlékezéshez és nosztalgiához kapcsolódva a megnyitón Benedek Levente, a színház grafikusja meglepetésként felfedte a padlón helyet kapó évgyűrűt, a TESZT-elők így szó szerint bejárhatják az eddigi kiadások előadásait, és természetesen tetszőlegesen használhatják a felületet. Ugyancsak nyitott a javaslatokra, elvárásokra a jövő évi, tizenegyedik kiadás máris elkészült, „jövőbe néző” plakátja,

amelyet a megnyitón Gálóvits Zoltán, a fesztivál művészeti vezetője mutatott be és függesztett ki.

Koprodukcióval indult a találkozó

A tizedik TESZT az előző évekhez hasonlóan koprodukcióval indult: a Schilling Árpád rendezte EXIT a Csiky Gergely Állami Magyar Színház, az aradi Ioan Slavici Klasszikus Színház és a Zombori Nemzeti Színház színművészeinek közreműködésével jött létre. A be- és kivándorlás témájára épülő előadásrólunk, magyar, román, szerb, kelet-európai emberekről szól, akik jobbak akarják tenni életüket, vagy éppen menekülnék valami elől. Az előadás utáni közönségtalálkozón Schilling Árpád elmondta, a próbafolyamat improvizációval indult, és a színészekkel közösen alakították ki a szöveget. A színművészek egyébként saját nevükkel, saját ruháikban szerepelnek a produkcióban, minimális díszletek között. A rendező úgy fogalmazott, olyan előadást akart alkotni, amely a lehető legszélesebb közönséggel rezonál, ennek érdekében fontos szerepet kap a humor. Az is kiderült, hogy nem sztereotípiák mentén építették fel a karaktereket, nem nemzetiségi csoportban, hanem egyénekből gondolkodtak, az esetleges sztereotipikus értelmezések így már a nézőben születnek meg előzetes tapasztalatok, világlátás alapján.

KÖRÖSSY ANDREA

Páskándi-darabot mutatott be az egri színház a Festum Varadinum zárónapján

A Páskándi Géza Vendégség című darabjából készült produkciót láthatta a nagyváradi közönség az egri Gárdonyi Géza Színház előadásában, a május 7. és 21. között szervezett Festum Varadinum zárónapján.

Az emberi természetnek a legkülönfélébb kapcsolatai és nem utolsósorban a hatalommal szembeni viselkedésében semmi olyan nem történhet, amire ne találhatnánk előzményt a történelemben. Ezért számít ma már közhelynek a megállapítás, hogy a múlt nemcsak megihlet, de igazolja is az alkotó szándékait, illetve, hogy ordas időkben a történelemből vett

példa az allegória legmegfelelőbb kifejezőmódja: mindenki érti, az éber cenzúra mégsem tilthatja le a múltra való hivatkozást. A vasárnap zárult nagyváradi Festum Varadinum kulturális rendezvénysorozat második hetében két idevágó eseményt is szerveztek: Varga Gábor Az üres tér dicsérete című drámakötete a Kriterion Kiadónál jelent meg, Szűcs László, a Várad folyóirat főszerkesztője pedig érdekes beszélgetést folytatott a kötet szerzőjével és H. Szabó Gyulával, a kiadó igazgatójával. A jelenlevők megtudták, hogy a kötet darabjai közt vannak régebbi és újabb keletkezésű írások,

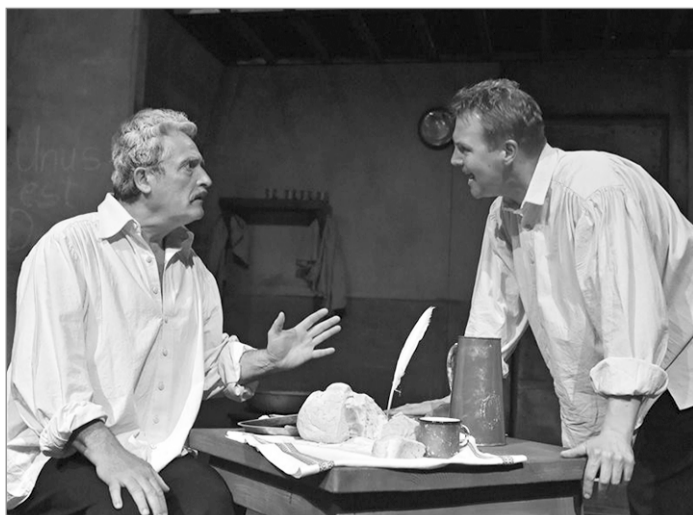
melyek apropóját épp a már említett múlt-jelen analógia kínálta, de Varga Gábor azt is elmondta, hogy élt ugyan ezzel a „kínálattal”, ennek ellenére nem tartja magát igazi drámaíróknak.

A történelmet megjelenítő másik esemény az egri színház előadása volt, amely Páskándi Géza Vendégség című drámájából készült. Páskándi darabjának főhőse Dávid Ferenc, az erdélyi unitáriusok mártír püspöke, aki mellé szintén hőssé nő fel a mellé kirendelt besúgó, Socino. Kettejük vitája, illetve barátsága kétirányú példázata a hit fegyverének erejéről a hatalommal és a hatalmasokkal szembeni kiállásban. Dávid Ferenc „bűne” mindössze annyi, hogy rendíthetetlen hite képes új és új híveket szerezni az unitárius egyháznak, sőt az ugyan csak unitárius János Zsigmond fejedelem idején, az 1557-es tordai országgyűlésen Dávid Ferenc hirdette ki a vallásszabadságot, amit törvénybe iktattak, és a protestáns felekezetek összeegyeztetésére nemzeti zsinatok tartását határozták el. A János Zsigmondot követő Báthory István katolikus fejedelemnek viszont kényelmetlen lesz a karizmatikus és megingathatatlan unitárius hitű Dávid Ferenc, és ezért hallgat Blandrata udvari orvos javaslatára – aki szintén unitárius, de szolgálalkú alattvaló is – hogy a hontalan Socinót vegyék rá a püspök megfigyelésére, gon-

dolatainak olyan irányú magyarázatára, hogy nyilvánosan el lehessen ítélni a kényelmetlen hitűjűt. Socinót lenyűgözi Dávid Ferenc lénye, konok hite, emberisége, és elvállalja ugyan a fejedelemtől kapott feladatot, de egyben megpróbálja kijátszani a túl rövid és csak gondolatövedékeket idéző jelentéseiben. Hiába győzködi Blandrata, Socino már Dávid Ferenc oldalán áll, ezért „állítják rá” mindkettőjükre Máriát, a tudatlan cselédlányt, aki tulajdonképpen nem is érti a két férfi vitáját, de teljesíti a feladatot úgy, ahogy tőle kitelik, vagyis ahogy nem az ész, hanem ahogy a hús súg be. Mindkét férfi Mária szerepe, ezért a nőnek „kinyílik a szeme”, terrorizálja őket, zsarolja, megalázza – Dávid Ferenc szavival – ugyancsak a hús jogán. Dávid Ferenc nem remél semmiféle kegyelmet, s amikor Blandrata megüzeni Máriával, hogy másnap jönnek érte a fejedelem katonái, ám mintha csak véletlen volna, az ajtót nyitva hagyják, Dávid Ferenc nem is gondol a szökésre. Érvelése logikus: ezzel csak azt bizonyítaná, hogy bűnös, márpedig ő nem az. És elmagyarázza Socinónak, mi a különbség a bűnös és a kényelmetlen ember között: „Azok kényelmetlenek az emberek számára, akiktől nem azt a választ kapják, amit ők szeretnének, amit ők már a lelükben jó előre eldöntöttek. Azok kényelmetlenek az emberek szá-

mára, akik nem adnak nyugalmat, nem nyújtanak pihenőt a lelkiismeretnek, akik mindig kérdeznek, még akkor is, amidőn mindenki minden választ mindenre már megadott. Ezek a kényelmetlen emberek. Ezeket mindig megölik.” A Gárdonyi Géza Színház művészei Blaskó Balázs rendező irányításával a katarzisz iskolapéldájával örvendeztették meg a kéthetes eseménysorozat zárónapján a nagyváradi közönséget. Dávid Ferencet Kelemen Csaba alakította, egyetlen percig sem zökkenve ki a tudós püspök szerepéből, ugyanolyan meggyőző volt Nagy András is a meghasonlott lelki Socinóként, a Blandratát alakító Reiter Zoltán, Várhelyi Dénes a püspök vejeinek szerepében és nem utolsósorban a nehéz feladatot vállaltó Nagy Adrienn mint Mária. A megrázó finálé előtt pedig Dávid Ferenc – utraivalóul – a közönség számára megmagyarázza a címet is, tulajdonképpen Socinóhoz intézve szavait: „Vendég voltál – a tudományban. Én is vendég voltam a tiédben. És mindketten vendégek Isten tudatában. Egyetlen vendégsegünk ez.” Az egri társulat ma Gyergyószentmiklóson a Figura Stúdió Színházban, holnap a székeludvarhelyi Tomcsa Sándor Színházban is bemutatja az előadást.

MOLNÁR JUDIT

A Vendégségben című darabot mutatta be az egri társulat Váradon